

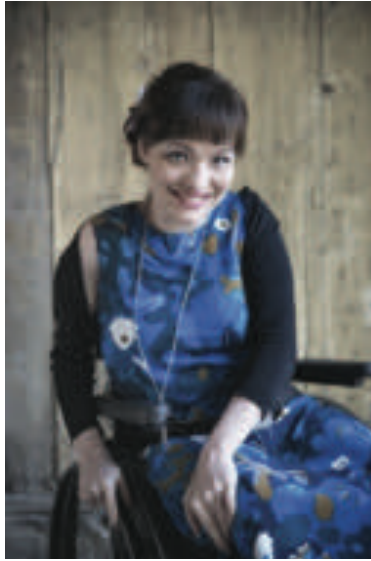
KIRJOITAN

3/2017

Worldcon
reportaasi

2 x Kirjailija-
haastattelu
Kata Melander
ja
O. E. Lönnberg

Kirjoituskilpailun voittajateksti
Pirja Hyyryläisen Muoamo

Kannen ja jutun kuva: Johanna Ahonen

Kirjailijahaastattelu Kata Melander

Julkaisit alkuvuodesta esikoiskirjasi *Älä irrota*. Mistä kirja kertoo?

Älä irrota kertoo Saaran ja hänen entisen uskonnon ja filosofian opettajansa Petterin traagisen rakkaustarinan. Se on kuitenkin kertomus myös kahdesta erilaisesta vankilasta, kivusta ja hyväksytyksi tulemisen halusta ja vaikeudesta, kosketuksestakin.

Haaveilitko lapsena kirjailijan urasta?

Haaveilin. Kirjoitin jo alle alakouluikäisenä pitkäköjiä tekstejä. Iän karttuessa minusta tuli yhä päämäärätietoisempi ja kunnianhimoisempi kirjoittamisen kanssa, mutta vielä näihin vuosiin asti itselleni ei ollut ollenkaan varmaa, että julkaisen romaanin, vaikka sitä olen parin vuoden välein (ts. aina, kun käsikirjoitus oli valmis) tavoitellutkin.

Millainen kirjoittaja olet? Teetkö tarkkoja juonikaavioita vai syntyykö juoni kirjoittaessa?

Olen tarkkojen juonikaavioiden ja synopsisten kirjoittaja. Tosin kirja-alan ammattilaisten kanssa työskentely ennen esikoisromaanin julkaisemistakin opetti minua siihen työtapaan. Muutenkin olen kirjoittajana sellainen, että haluan tietää kaikesta melko tarkasti etukäteen, aina kohtauksen säätilasta ja tunnelmasta lähtien. Jos en tiedä, tunnen olevani hukassa. Tietenkin joskus käy myös klassisesti, eli hahmo tekee kirjoittaessani aivan erilaisen ratkaisun kuin olin etukäteen suunnitellut.

Miten virittädyt kirjoittamaan? Kirjoitatko missä ja milloin vain? Vai vaatiiko tekstin syntyminen tiettyjä rituaaleja, esimerkiksi kupin kuumaa teetä tai oikeanlaista musiikkia?

Tärkeintä kirjoittamiseen virittäytymisessäni on, että tunnen olevani eristyksissä muusta maailmasta. Melkein aina olen yksin, ja työhuoneeni tarjoaa hyvän turvan, mutta olen joskus myös kirjoittanut kohtausta kahvilan lautasliinaan ja kuvitellut muut ihmiset pois ympäriltäni.

Kirjoitan usein iltaisin ja öisin ja kuuntelen samalla musiikkia kuulokkeistani. Musiikki rytmittää kirjoittamista, tuo kaipaamaani eristäytymisen tunnetta ja auttaa näin siirtymään fiktion maailmaan. Esimerkiksi esikoisromaanini päähenkilöillä, Saaralla ja Petterillä, on kummallakin omat Spotify-soittolistansa.

Jos saisimme kurkistaa kirjahyllyysi millaisia kirjoja sieltä löytyy? Vaikuttaako lukemasi kirjat omaan tekstiisi?

Voi, en tiedä, mistä aloittaisin! Ehkä karkeasti ryhmiteltynä pieni määrä dekkareita teiniaikojen dekkari-innostuksestani, suomalaisen kirjallisuuden klassikoita, yhä kasvava määrä suomalaista nykyproosaa ja kielitiedettä. Hyllystäni löytyy myös kummitätini minulle keräämä L. M. Montgomeryn Anna-Sarja sekä Danten Jumalainen näytelmä Eino Leinon suomennoksena.

Lukemani kirjat vaikuttavat ilman muuta teksteihini. Esimerkkeinä voisin mainita vaikkapa Juhani Ahon, Minna Canthin ja Kari Hotakaisen teoksia, joihin tutustuttuani oma tekstini on saanut vaikutteita.

**Julkaisit kirjasi Type & Tell -palvelun kautta. Miten päädyit tähän palveluun?
Lähestytkö ensin kustantajia vai oliko omakustanne heti ensisijainen valinta?**

Lähestyin kyllä ensin kustantajia. Type & Tell tuli mukaan itse asiassa aika yllättäen, sillä pari kirja-alalla työskentelevää ystävääni kertoi minulle palvelusta ja tarjoutui lähtemään osaksi toimitustiimiäni. Siinä hetken aikaa pohdin käytännön asioita, ja sitten siitä tuli tarjous, josta en voinut kieltäytyä.

Millainen prosessi oli käyttää Type & Tell -palvelua. Voitko avata tätä tarkemmin?

Prosessi oli ennen kaikkea palkitseva, vaativa ja opettavainen. Aivan ensimmäiseksi kasasin itselleni toimitustiimin. Sovimme aikatauluista ja työnjaosta. Muut asiat tulivat mukaan siinä järjestyksessä, miten lähellä julkaisupäivää olin: kansisuunnittelu ja suunnittelijan etsiminen, sisäänmyynti kirjakaupoille, kirjan taitto – ja aivan lopussa julkaisujuhlien järjestäminen kaiken kruunuksi. Viime kuukauden ennen julkaisua myönnän olleeni aika puhki, sillä asiat väkisinkin kasaantuivat, ja tekstin editointiakin tehtiin muun lomassa aivan viime metreillä.

Koko prosessissa tulee hyvin esiin kustannusyhtiön ja kustannuspalvelun ero: viime kädessä tässä systeemissä kirjailija on vastuussa kaikesta. Onneksi sain kustannustiimiäni kirja-alan ammattilaisilta läpi prosessin neuvoja ja tukea.

Älä irrota -kirjassa on kaunis kansi. Kuinka paljon sait vaikuttaa sen ulkonäköön? Millaisia vaikutteita kansi otti tekstistä? Mitä esimerkiksi kannen spiraali symboloi?

Jussi Jääskeläisen kansi on omasta mielestäni todella onnistunut! Annoin hänelle melko vapaat kädet, tosin hän sai tarinaan ja romaanin taustaan kattavan perehdytyksen. Kannen kukat ovat itse asiassa Saaran yöpaidasta hänen nukkuessaan kipujaan pois. Spiraalin jätimme tarkoituksella hieman mystiseksi: siinä voi nähdä pyörätuolin pyörän, vaikeuksien kehän – tai jotakin aivan muuta.

Kirjoitat kirjailijanimellä Kata Melander. Miksi päädyit kirjailijanimeen? Ja oliko nimen keksiminen helppoa?

Päädyin kirjailijanimeen melko käytännönläheisestä syystä. Olen jo teinityöstä asti pitänyt kirjoittajasivuja ja -blogia oikealla nimelläni, ja jatkuvasti minut sekoitettiin nuortenkirjailija Katariina Leinoon. Muutaman vuoden kun ohjailin sähköposteja väärästä osoitteesta pois, päätin, että tämä nimi on jo käytetty. Melander-nimi tulee äitini kantasuvun nimestä. Isovanhempieni luona on Melanderin sukukirja. Kun muutin sukunimeä, oli luontevaa peukaloida hieman etunimeäkin – ja pätkäisin sen Kataksi. Keksiminen oli parin kokeilun jälkeen luontevaa ja vaivatonta.

Kerrot blogissasi päätöksestäsi osallistua Finlandia-palkintoon. Miten päätös syntyi ja oliko osallistumiskynnys korkea?

Osallistumiskynnys oli eittämättä korkea. Päätös syntyi melko varkainkin, koska alun perin olimme toimitustiimissä pohtineet, ettei palkintoihin välttämättä kannattaisi osallistua, koska kustannustapa on suhteellisen tuore ja oli mahdotonta ennalta tietää, miten kriitikot tilanteeseen suhtautuvat. Sitten lehtikritiikkejä tuli, kolmeen maakuntalehteen ja yhteen paikallislehteen. Alkoi tuntua mielenkiintoiselta ajatukselta päästä Finlandia-raadin arvioitavaksi, olenhan palkintoa monta vuotta jo tiiviisti seurannut. Sitten entinen kustannusalan ammattilainen oman tiimini ulkopuolelta rohkaisi ajatustani, eikä sitä mahdottomana nähty omassa toimitustiimissänikään.

Kirjasi on saanut hyvää julkisuutta mediassa (Apu 20.3.2017) ja sekä blogi- että lehtiarvostelut ovat olleet positiivisia. Oletko yllätynyt kirjan saamasta huomiosta? Tunnistetaanko sinut kadulla?

Kyllä täytyy myöntää, että yllätynyt olen. Suomessa julkaistaan niin hyvää ja niin laadukasta kirjallisuutta, että lukijan huomion saaminen voi olla teoksen hyvästä sisällöstäkin huolimatta hankalaa. Tähän kysymykseen vastausta kirjoittaessani aloin erityisesti pohtia, miten hankalaa on päästä perille siitä, kuinka laajaa oma tunnettuus on. Kiitollinen olen siitä, että monella kirjastoalueella on ollut liki parinkymmenen kirjan varausjonoja, mutta kadulla olen kyllä saanut ihan rauhassa toistaiseksi kulkea.

Jos sinun pitäisi antaa kolme vinkkiä omasta kirjasta haaveilevalle, mitkä ne olisivat?

1. Lue paljon, mutta myös kirjoita paljon. Lukiessa saa mallia, mutta monet kirjoittamistekniikat vaativat myös konkreettista harjoitusta.
2. Tee paljon töitä. Kilpailu kaikilla taidealoilla on kovaa, ja silloin pitää antaa kaikkensa. Osoita ammattilaisille ja ohjaajille, että olet valmis todella muokkaamaan tekstiäsi palautteen perusteella.
3. Älä lannistu ja nauti siitä, mitä teet. Joskus kirjoittaminen on saman käsikirjoituksen veivaamista uudelleen ja uudelleen, joskus pitää käydä mutkan kautta, että jokin tekstinosa löytää paikkansa, mutta lopussa kiitos seisoo. Muista samalla nauttia kaikista hyvistä hetkistä, kun kirjaimet soljuvat luovuuden aallonharjalla. Niillä jaksat eteenpäin.

Miten lukijat tavoittavat sinut parhaiten?

Lukijat tavoittavat minut parhaiten sekä Facebookista, Twitteristä että Instagramista, ja nettisivujeni yhteystietolomakkeella minut saa kiinni sähköpostitse. Aina saa vetää hihasta, missä kanavalla tahansa.

Linkki Apu-lehden sivulle:

<http://www.apu.fi/artikkeli/kirjoittaminen-ei-poista-kipua-mutta-vapauttaa>

Aamulehti 23.1.2017

<https://www.aamulehti.fi/kulttuuri/kirjallisuuden-ja-kirjoittamisen-suosio-heijastuu-oma-kustannemarkkinoille-jonne-iski-digitaalisuus-24223324>

Type & Tell 30.5.2017 (blogi)

<http://blog.typeandtell.com/fi/kirjoittaminen-tapani-hahmottaa-maailmaa-haastattelussa-kevaan-esikoiskirjailijamenestys-kata-melander/#.WV4ihopLdsN>